

Turinys

I DALIS. EREC ISRAEL	11	Judofobija	71
IŠVARYMAS	13	Neapykantos genėzė	73
Senovės gyventojai.....	13	Naujoji emancipacija	76
Žydų karalystė.....	15	Asimiliacijos krizė.....	78
Išrinktoji tauta ir Mesijas	19	ŽYDAI RUSIJOJE	83
Sugrįžimas.....	21	Sėslumo zona	83
Romos valdžioje.....	22	Pogromai.....	85
Didysis sukilimas	24	ATGAL Į PALESTINĄ	89
Palestina	26	Alijos.....	89
Antikinis antisemitizmas	32	Pionieriai.....	90
ŽYDAI VIDURAMŽIAIS	37	Autoemancipacija	92
Arabų šalyse	37	Siono mylėtojai	96
Aršusis islamas.....	40	SIONISTAI	101
Kryžiaus žygiai.....	41	Teodoras Herclis.....	101
Finansai ir religiniai		Žydų valstybė	104
nesutarimai.....	44	Pasaulinė sionistų	
Masiniai išvarymai	49	organizacija.....	108
Getas	52	Pirmieji žingsniai.....	111
Reformacija.....	54	Kultūrinis sionizmas.....	114
Haskala	57	Sena naujoji žemė.....	116
EMANCIPACIJA	61	Hebrajų kalbos	
Prancūziška pradžia.....	61	atgimimas.....	118
Emancipacija Vokietijoje.....	63	Religinis sionizmas.....	122
Krikšto triumfas	65	Kairieji kaltintojai.....	123
Judaizmo reformacija	67	Turkai.....	124
Naujas statusas.....	69	Uganda	126
ANTISEMITIZMAS	71	Liūdniausia diena	130

Naujas kursas	131	PADALIJIMAS	247
Socialistinis sionizmas	137	100 tūkstančių vizų	247
Kibucas	139	Aklavietė	256
ARABAI	143	Britų apsisprendimas	258
Nematoma tauta	143	Padalijimo planai	262
Nemalonūs pokyčiai	145	Pilietinis karas	266
VILTIES ERA	151	Suirutė	270
Pirmasis pasaulinis karas	151	Deir Jasinas	273
Prieštaringi pažadai	154	Trumeno apsisprendimas	276
Veicmanas ir Balfūras	159	Nepriklausomybė	278
Palestina karo metais	163	II DALIS. KARAS	287
OETA	166	NEPRIKLAUSOMYBĖS	
Pokario sunkumai	168	KARAS	289
Mandatai	171	Arabų intervencija	289
Egipto dalia	177	Gynyba	293
Nesantaika Palestinoje	180	Izraelio gynybos pajėgos	299
Kitokie arabai	186	Altalena	301
Baltoji knyga	190	Pergalės link	303
MANDATAS	193	Karo pabaiga ir rezultatai	308
Ben Gurionas	193	VALSTYBĖS KŪRIMAS	311
Histadrutas	194	Didžioji Alija	311
Nauji iššūkiai	198	Knesetas	312
Vladimiras Žabotinskis	201	Išlikę arabai	316
Naujieji sionistai	204	Repatriantų absorbcija	319
Žydų agentūra	209	Reparacijos	322
Išbandymai krauju	211	Santykiai su SSRS ir JAV	325
Skilimas	218	Geriausia armija pasaulyje	334
Arabų sukilimas	221	Gynybinė strategija	338
Pylio komisija	224	Naujasis premjeras	343
Kampuotas apskritis		Konfliktai dėl vandens	345
stalas	230	Neišsipildžiusios viltys	347
Lemtinga „baltoji knyga“	232	NUO FALUGOS	
Antrasis pasaulinis karas	234	IKI SUECO	351
Šternas ir Beginas	239	Laisvieji karininkai	351
Po karo	243		

Egipto didvyris.....	356	Sirijos frontas.....	454
Jordanijos gundymas.....	359	POKARIO KARAS.....	459
Nepastovioji Sirija.....	360	Derybiniai pasiūlymai.....	459
Nepaskelbtas karas.....	362	Trys „ne“.....	462
Paskutinis lašas.....	370	Rezoliucija.....	465
SUECO KARAS.....	377	Palestinos išsivadavimo organizacija.....	468
100 valandų.....	377	Okupuotose žemėse.....	470
Pasmerkimas.....	380	Ekstremistai.....	476
Sueco karo rezultatai.....	383	Populiarusis Arafatas.....	479
NAMŲ PROBLEMAS.....	387	Naujos sąlygos.....	481
Branduolinis Izraelis.....	387	Alinimo karas.....	483
Aškenaziai ir sefardai.....	390	Karas Jordanijoje.....	491
Antrasis Izraelis.....	395	Karas užsienyje.....	497
Įtemptas laikotarpis.....	397	NUO KARO IKI KARO.....	501
ARABIŠKOSIOS		Nasero mirtis.....	501
PERIPETIJOS.....	403	Nauja Egipto iniciatyva.....	503
Nasero nacionalizmas.....	403	Išeitis – karas.....	505
Jungtinė Arabų Respublika.....	406	Pasiruošimas.....	508
Neramioji Sirija.....	410	JOM KIPUR KARAS.....	515
Draugiškoji Jordanija.....	412	Įsiveržimas.....	515
Pažeminimas.....	416	Kontrpuolimas.....	520
ĮŽANGA Į KARĄ.....	419	Sėkmė Golane.....	522
Lemtingi žingsniai.....	419	Lemtingas lūžis.....	525
Izraelio dilema.....	425	Afrikoje.....	529
Didžiųjų pozicija.....	428	Karo rezultatai.....	532
Apsisprendimų metas.....	430	Šiek tiek apie taktiką.....	533
Egipto apsisprendimas.....	435	PIRMOJI TAIKA.....	539
ŠEŠIOS BIRŽELIO		Agranato komisija.....	539
DIENOS.....	439	Guš Emunim.....	543
Pergalė ore.....	439	Ginklas ir alyvos šakelė.....	545
Egipto frontas.....	442	Entėbė.....	551
Jordanijos frontas.....	450	Posūkis į dešinę.....	553
		Taikos beiėškant.....	558

Kompromisas	568	Žingsnelis į taiką.....	674
Šaltoji taika	574	Persijos įlankos karas.....	675
Nuogas karalius	577		
Nedalomas Vakarų krantas	579	III DALIS. VILTIS	681
Kiečiausias kabinetas.....	581	ANTROJI TAIKA	683
LIBANAS	585	Amerikiečių iniciatyva	683
Nacionalinis paktas.....	585	Pikčiurnų konferencija	687
1948–1964 metai.....	586	Aklavietė Vašingtone.....	691
Neprašyti svečiai	590	Nekaltos diskusijos	696
Pilietinio karo pradžia	595	Krizė ir pergalė	702
Jėgų pasiskirstymas.....	596	Taika su Jordanija	707
Musulmonų iniciatyva	598	Sirijos problema.....	710
Sirijos motyvai	600	Taikos kelias	714
Izraelio interesai	603	Teroro fone.....	721
Veidmainiai		PASITRAUKIMAS	
krikščionys.....	607	IŠ LIBANO.....	725
Dviejų savičių karas	610	Pilietinio karo pabaiga.....	725
Šarono apsisprendimas	611	Kruvinieji pietūs	730
Aiški ir pripažinta		Taikos paieškos	734
provokacija	615	Pasitraukimas.....	738
Taika Galilėjai.....	618	Kas toliau?.....	739
Tragedija	625	ANTROJI INTIFADA	743
Kahano komisija	631	Antrojo Kemp Devido	
Nebaigtas karas.....	634	nesėkmė.....	743
Šiitai	636	Apsilankymas kalvoje.....	748
Atsitraukimas.....	642	Smurto karuselė.....	754
INTIFADA	649	Arenoje – Mahmudas	
Arafatas trentyje.....	649	Abasas.....	761
Atgal prie ginklų	652	Atsiskyrimas nuo	
Kibirkštys	657	Gazos	764
Gatvių karas.....	662	J. Arafato įpėdinis	771
Arafatas grįžta.....	664	Intifados pabaiga	777
Pato situacija	667		
Istorinis kompromisas.....	669	GAZOS	
Opozicija ir islamistai.....	671	PRAKEIKSMAS	781

Pokyčiai Izraelyje	781	Gazos blokada	810
„Hamas“ triumfas	784	Priešai bando suartėti	814
Antrasis Libano karas	789	Antrasis Gazos karas	818
Palestiniečių pilietinis		Terminai ir	
karas	797	sutrumpinimai	824
Pirmasis Gazos karas	801	Literatūros sąrašas	829

Žydai viduramžiais

Arabų šalyse

VII–VIII amžiais Mahometo sukurtos musulmonų valstybės ribos išsiplėtė nuo Indijos iki Atlanto vandenyno. Palestina atsidūrė pačiame arabų imperijos centre, ir joje likę žydai kartu su savo tautiečiais Šiaurės Afrikoje bei Azijoje pateko islamo valdžion. Tai nebuvo jiems bloga lemtis. Žydiškasis judaizmas ir arabiškasis islamas turėjo daug bendrybių. Abi religijos buvo absoliučiai monoteistinės. Musulmonai, kaip ir judėjai, laikėsi panašių dietos, ritualų bei asmeninės higienos taisyklių.

Islamo įkūrėjas Mahometas (571–632) savo jaunystėje buvo palankus žydams ir ne kartą prisipažino, kad žinias apie Dievą (Alachą) gavo tik iš jų mokymo. Islamo šventajame rašte Korane jis mini Mozę daugiau kaip šimtą kartų, kaip ir dar 25 žydu bei krikščionių patriarchus (tarp jų Adomą, Nojų, Abraomą, Dovydą bei Jėzų), ir teigia, kad arabai taip pat kilę iš patriarcho Abraomo, tik per kitą jo sūnų, išnešiotą tarnaitės, – Izmailą. Mahometas visada tvirtino, kad judėjai ir krikščionys yra gerbtini kaip monoteistai, todėl jų patriarchai yra laikomi ir musulmonų patriarchais. Viena iš Mahometo žmonių buvo žydė, ir iš pradžių jis meldavosi atsisukęs į Jeruzalės pusę, kaip ir visi judėjai (tik vėliau jis nurodė musulmonams kitą maldos kryptį – Meką). Mahometas buvo nusiteikęs žydams atskleisti pažangesnę tikėjimo formą, tačiau jo simpatija judėjams virto neapykanta, kai tie jam neatsakė analogiška meile ir išvadino „išsišokėliu“, atsisakydami pripažinti Mahometą Dievo pranašu. Tiek žydai, tiek krikščionys tais laikais manė, kad islamo mokyme nėra daug naujovių,

o tai, kas jame nauja – nevisiškai teisinga. Pavyzdžiui, žydams nepatiko Mahometo nurodymas musulmonams mušti nepaklusnius žmonas. Kita vertus, judėjams buvo visiškai nepriimtinas Mahometo tvirtinimas, kad Abraomas buvo musulmonas. Supykęs Mahometas pakoregavo savąjį tikėjimą – poilsio dieną šabą jis perkėlė į penktadienį, musulmonų maldininkams buvo liepta nusisukti nuo Jeruzalės į Meką.

Tačiau ankstyvaisiais islamo laikais (VII–VIII a.) musulmonai, labai greitai nukariavę beveik pusę civilizuoto pasaulio, nebuvo nusiteikę persekioti žydų. Be abejo, jų požiūriu, žydai nusidėjo atmesdami Mahometo mokymą, tačiau bent jau jo nenukryžiuvo. Judėjų monoteizmas iš esmės buvo toks pat švarus, kaip ir islamiškasis, žydai neturėjo įžeidžiančių musulmonus dogmų. Mitybos ir asmeninės higienos įstatymai buvo panašūs. Judaizmas niekada nekėlė karinės ir politinės grėsmės islamui, kaip tai darė Bizantijos ar Vakarų Europos krikščionybė. Be to, skirtingai nuo visuotinai priimto įsivaizdavimo, ankstyvajame islamo periode musulmonai niekada nevertė jėga kitatikių keisti savo tikėjimo.

Žydų, kaip ir kitų kitatikių gyvenimą arabų imperijoje, reguliavo Mahometo uošvio, antrojo arabų kalifo Omaro ibn al Katabo paktas. Būtent Omaro valdymo laikais ir įvyko didžiausi musulmonų užkariavimai. Jis paskelbė Jeruzalę, iš kurios Mahometas pradėjo kelionę į dangų, trečiuoju šventčiausiu musulmonų miestu – po Mekos ir Medinos. Omaro įsakymu ant judėjų Šventyklos liekanų Jeruzalėje buvo pastatyta Uolos (Omaro) mečetė – seniausia išlikusi musulmonų šventovė.

Omaras nusprendė, kad užkariautuose kraštuose musulmonai bus privilegijuota karinė kasta, ir pavaldiniai jiems mokės didžiulę duoklę, tačiau visais kitais atvejais bus paliekami ramybėje. Judėjai ir krikščionys galėjo išpažinti savo tikėjimą, tvarkyti vidinius bendruomenės reikalus – vedybas, skyrybas, paveldėjimo teisę, nors būta ir diskriminacinių įstatymų – sinagogas buvo leidžiama statyti tik nuošaliose vietose